

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΜΑΪΟΥ-ΙΟΥΝΙΟΥ 2019ΜΑΘΗΜΑ: **ΧΗΜΕΙΑ**- ΒΙΟΛΟΓΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 27/05/2019

ΒΑΘΜΟΣ: .....

Ολογράφως: .....

ΤΑΞΗ: Α'

ΧΡΟΝΟΣ: 2 ώρες

ΥΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ: .....

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ..... **ΤΜΗΜΑ:** ..... **Αρ.** ....

Οδηγίες:

- Το εξεταστικό δοκίμιο βαθμολογείται με 65 μονάδες.
- Να απαντηθούν και τα τρία μέρη Α', Β' και Γ' του δοκιμίου.
- Να γράψετε με μπλε μελάνι.
- Επιτρέπεται η χρήση μόνο μη προγραμματιζόμενων υπολογιστικών μηχανών.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.
- Όλες οι απαντήσεις γράφονται στο δοκίμιο.

Το Εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από 10 σελίδες

Χρήσιμα δεδομένα:

Ατομικοί αριθμοί στοιχείων:

 ${}_1\text{H}$, ${}_6\text{C}$, ${}_7\text{N}$, ${}_8\text{O}$, ${}_9\text{F}$, ${}_{11}\text{Na}$, ${}_{12}\text{Mg}$, ${}_{13}\text{Al}$, ${}_{15}\text{P}$, ${}_{16}\text{S}$, ${}_{17}\text{Cl}$, ${}_{19}\text{K}$, ${}_{20}\text{Ca}$

Σχετικές ατομικές μάζες Ar:

 $\text{H}=1$, $\text{C}=12$, $\text{N}=14$, $\text{O}=16$, $\text{Na}=23$, $\text{Mg}=24$, $\text{Al}=27$, $\text{S}=32$, $\text{Cl}=35,5$,
 $\text{K}=39$, $\text{Ca}=40$ Γραμμομοριακός όγκος: $V_m = 22,4 \text{ L (Κ.Σ)}$ Αριθμός Avogadro: $N_A = 6 \times 10^{23}$

ΜΕΡΟΣ Α΄: Ερωτήσεις 1 – 4

Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις 1 - 4.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με πέντε (5) μονάδες.

Ερώτηση 1

Δίνονται τα άτομα των χημικών στοιχείων Α, Β, Γ, Δ, Ε και Ζ.

(α) Να αναφέρετε ποια από τα άτομα είναι: (4μ)

i. Ισότοπα. **B, E**

ii. Μέταλλα. **Δ, Ζ** (8x0,5μ)

iii. Αμέταλλα. **B, E**

iii. Ευγενή αέρια. **Α, Γ**

(β) Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας στο (i). (1μ)

Ίδιο ατομικό αριθμό (ή το ίδιο χημικό στοιχείο) - διαφορετικό μαζικό αριθμό. (2x0,5μ)

(ή ίδιο αριθμό πρωτονίων/ή το ίδιο χημικό στοιχείο - διαφορετικό αριθμό νετρονίων)

Ερώτηση 2

(α) Να γράψετε πόσα πρωτόνια (p), νετρόνια (n) και ηλεκτρόνια (e) έχει καθένα από τα ακόλουθα άτομα ή ιόντα. (4,5μ)

${}_{11}^{23}\text{Na}$ p: **11** n: **12** e: **11** (9x0,5μ)

${}_{13}^{27}\text{Al}^{3+}$ p: **13** n: **14** e: **10**

${}_{9}^{19}\text{F}^{-}$ p: **9** n: **10** e: **10**

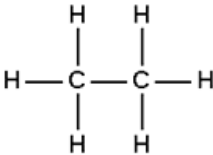
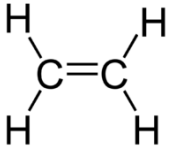
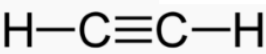
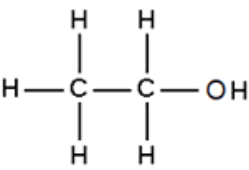
(β) Να υπολογίσετε τον ατομικό αριθμό, Z του ιόντος που έχει εξωτερική στιβάδα τη Μ και φορτίο 2-. (0,5μ)

Ηλεκτρονική δομή ιόντος: 2,8,8 (18e) 2e περισσότερα από p, p=16 Z=16 (0,5μ)

Ερώτηση 3

(α) Στον ακόλουθο πίνακα, να γράψετε τον συντακτικό και τον μοριακό τύπο της οργανικής ένωσης που έχει δύο (2) άτομα άνθρακα και είναι αλκάνιο, αλκένιο, αλκίνιο ή μονοσθενής αλκοόλη. (4μ)

(8x0,5μ)

	Συντακτικός τύπος	Μοριακός τύπος
Αλκάνιο		<u>C₂H₆</u>
Αλκένιο		<u>C₂H₄</u>
Αλκίνιο		<u>C₂H₂</u>
Μονοσθενής Αλκοόλη		<u>C₂H₆O</u>

(β) Δίνονται οι πιο κάτω οργανικές ενώσεις: (1μ)

(i) CH₃CH₂C≡CH (ii) CH₃C≡N (iii) C₄H₈ (iv) C₃H₈

Να τις κατατάξετε σε κορεσμένες και ακόρεστες.

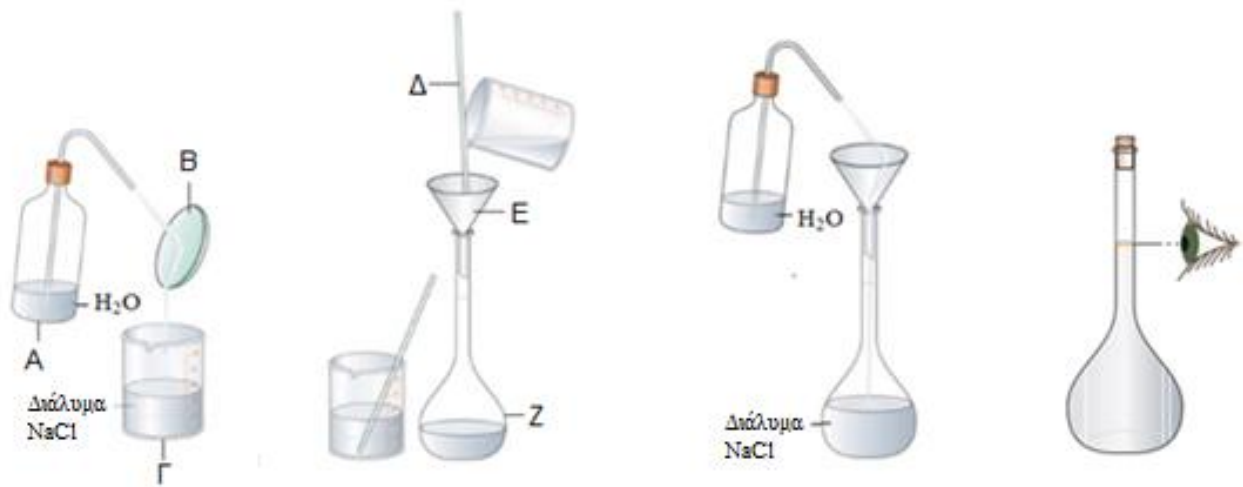
Κορεσμένες: (ii) (iv)

(4x0,25μ)

Ακόρεστες: (i) (iii)

Ερώτηση 4

(α) Ένας μαθητής ζύγισε σε ύαλο ωρολογίου 6 g χλωριούχου νατρίου, NaCl. Μετά ακολούθησε τη διαδικασία που απεικονίζεται παρακάτω για να παρασκευάσει διάλυμα 250 mL.

i. Να υπολογίσετε την % κατά όγκο περιεκτικότητα (w/v) του διαλύματος που παρασκεύασε ο μαθητής. (1,5μ)

Αναλογία 1μ - απάντηση 0,5μ

6 g NaCl σε 250 mL
X= 2,4g 100 mL

Απάντηση: 2,4% w/v (ή κ.ο)

ii. Να ονομάσετε τα όργανα εργαστηρίου (A-Z) που χρησιμοποίησε ο μαθητής για την παρασκευή του διαλύματος. (1,5μ)

A: Υδροβολέας, B: Ύαλος ωρολογίου, Γ: Ποτήρι ζέσεως, (6x0,25μ)

Δ: Γυάλινη ράβδος (ή Ράβδος ανάδευσης) E: Χωνί Z: Ογκομετρική φιάλη

(β) Η διαλυτότητα του χλωριούχου νατρίου, NaCl στο νερό στους 20 °C είναι 36g/100g H₂O. Να υπολογίσετε την % κατά μάζα (w/w) περιεκτικότητα κορεσμένου διαλύματος χλωριούχου νατρίου στη θερμοκρασία αυτή. (2μ)

36g NaCl + 100g H₂O = 136 g διάλυμα 0,5μ

36g NaCl στα 136 g διάλυμα }
X= 26,47 g 100 g } 1 μ 26,47 % w/w (ή κ.μ) 0,5μ

ΜΕΡΟΣ Β΄: Ερωτήσεις 5-7

Να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις 5 - 7.

Κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

Ερώτηση 5

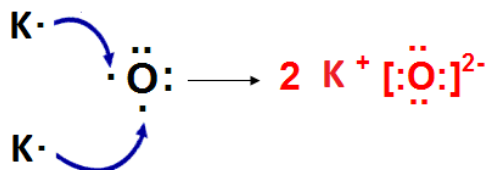
A. (α) Χρησιμοποιώντας τα ηλεκτρόνια της εξωτερικής στιβάδας (σύμβολα Lewis), να απεικονίσετε τον τρόπο σχηματισμού:

i. Της χημικής ένωσης μεταξύ του καλίου ($_{19}\text{K}$) και του οξυγόνου ($_{8}\text{O}$).

(3μ)

Ηλεκτρονιακή δομή K: 2,8,8,1 O: 2,6
(2x0,25μ)

2 άτομα K με σύμβολα Lewis: 2x0.25
1 άτομο O με σύμβολα Lewis: 1x0.25
2 βελάκια 2x0.25

Ορθός συντελεστής καλίου 0,25 μ

Φορτία ιόντων 2x0,25

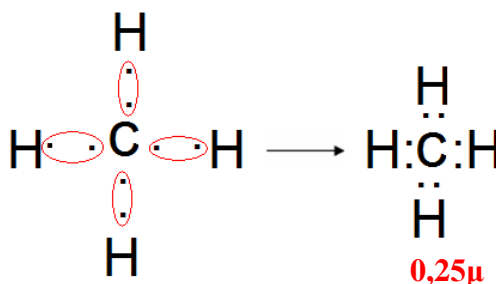
Οκτάδα ηλεκτρονίων ανιόντος 0, 5 μ

(3μ)

ii. Της χημικής ένωσης CH_4 ($_{6}\text{C}$, $_{1}\text{H}$).

Ηλεκτρονιακή δομή:
 $_{6}\text{C}$: 2,4 $_{1}\text{H}$: 1 (2x0,25μ)

4 άτομα H με σύμβολα Lewis: 4x0.25
1 άτομο C με σύμβολα Lewis: 1x0.25
4 κοινά ζεύγη ηλεκτρονίων: 4x0.25

0,25μ

(β) Να γράψετε τον χημικό τύπο της ένωσης που σχηματίζεται στην περίπτωση (i). (1μ)

K_2O 1μ

(γ) Να ονομάσετε την χημική ένωση στο (ii). Μεθάνιο 1μ (1μ)

B. Δίνονται οι χημικοί τύποι τριών ουσιών: $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, NaCl , I_2

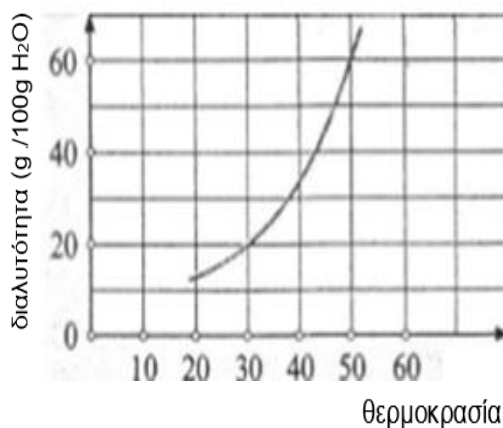
(2μ)

Να επιλέξετε την ουσία που ταιριάζει με καθεμιά από τις ιδιότητες του πιο κάτω πίνακα και να εξηγήσετε κατάλληλα.

Ιδιότητα	Ουσία	Εξήγηση
Διαλύεται στο πετρέλαιο.	<u>I_2</u> <u>0,5μ</u>	<u>Το I_2 είναι μη πολική ομοιοπολική ένωση και διαλύεται στο πετρέλαιο που είναι μη πολικός διαλύτης. (2x0,25μ)</u> <u>(Μόνο το όμοια διαλύουν όμοια 0,25μ)</u>
Το υδατικό διάλυσμά της εμφανίζει ηλεκτρική	<u>NaCl</u> <u>0,5μ</u>	<u>Στο υδατικό διάλυμα υπάρχουν ελεύθερα ιόντα. 0,5μ</u>

Ερώτηση 6

(α) Το διπλανό διάγραμμα δείχνει τη μεταβολή της διαλυτότητας της ουσίας Α στο νερό σε συνάρτηση με τη θερμοκρασία.

i. Να εξηγήσετε αν η ουσία Α είναι στερεό ή αέριο σώμα. (1μ)

Στερεό διότι στα στερεά σώματα η διαλυτότητα αυξάνεται με την αύξηση της θερμοκρασίας. (2x0,5μ)

ii. Να αναφέρετε τη διαλυτότητα της ουσίας Α στους 30 °C. **20g / 100g H₂O 1μ**

(1μ)

(Εάν γράψει μόνο **20g** - 0,5μ)

iii. Σε 200 γραμμάρια νερό, H₂O, στους 30°C διαλύονται 25 g της ουσίας Α. Να χαρακτηρίσετε το διάλυμα που προκύπτει ως κορεσμένο ή ακόρεστο, δίνοντας τις κατάλληλες επεξηγήσεις. (1μ)

1^{ος} τρόπος:

25g A 200g H₂O

X=12,5g 100 g (με ή χωρίς αναλογία) - 0,5μ

2^{ος} τρόπος: αφού η διαλυτότητα στους

30°C είναι 20g A/ 100g H₂O άρα σε

200g H₂O μπορούν να διαλυθούν 40g A

Ακόρεστο διότι δεν διαλύθηκε η μέγιστη ποσότητα.

(2x0,25μ)

(το νερό μπορεί να διαλύσει επιπλέον ποσότητα της ουσίας Α)

iv. Σε 50 γραμμάρια νερού διαλύεται η μέγιστη ποσότητα της ουσίας Α που είναι 30 γραμμάρια. Να προσδιορίσετε τη θερμοκρασία του διαλύματος. (1μ)

30g A 50g H₂O

X 100 g x=60g 0,5μ

Απάντηση: 50°C- 0,5μ

(β) Να ονομάσετε τις πιο κάτω οργανικές ενώσεις: (6μ)

CH₃CH₂CH₂CH₂CH₃ Πεντ άν ιο (3x0,25μ)

CH₃CH=CH₂ Προπ έν ιο (3x0,25μ)

CH₃OH Μεθ αν όλη (3x0,25μ)

CH₃CH₂CH=CH₂ Βουτ -1- ένιο (3x0,25μ)

CH₃CHC≡CH 3- Μεθυλο βουτ -1- έν ιο (6x0,25μ)
|
CH₃

CH₃CHCH₂OH 2- Μεθυλο προπαν -1- όλη (6x0,25μ)
|
CH₃

Ερώτηση 7 Αφαιρείται 0,5μ αν στις αναλογίες δεν αναφέρονται οι μονάδες μέτρησης (για επαναλαμβανόμενο λάθος αφαιρείται μόνο μία φορά)

(α) Να υπολογίσετε πόσα **μόρια** περιέχονται σε:

i) 1,5 mol υδρογόνου, H_2 . (1μ)

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ mol} & 6 \times 10^{23} \text{ μόρια} \\ 1,5 \text{ mol} & X = 9 \times 10^{23} \text{ μόρια} \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 0,5\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

ii) 73,5g θειικού οξέος, H_2SO_4 . (2,5μ)

$$Mr = 2ArH + ArS + (4xArO) = 2 + 32 + (4 \times 16) = 98 \quad 2 \times 0,25\mu \quad (\text{ή απευθείας } Mr = 98 - 0,5\mu)$$

$$\begin{array}{lll} 1 \text{ mol} & 98g & 1 \text{ mol} \quad 6 \times 10^{23} \text{ μόρια} \\ X = 0,75 \text{ mol} & 73,5g & 0,75 \text{ mol} \quad X = 4,5 \times 10^{23} \text{ μόρια} \end{array} \quad \text{Αναλογίες: } 2 \times 1\mu$$

(β) Να υπολογίσετε πόσο **όγκο** καταλαμβάνουν σε κανονικές συνθήκες:

i) 12×10^{23} μόρια διοξειδίου του άνθρακα, CO_2 . (2μ)

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ mol} & 6 \times 10^{23} \text{ μόρια} \\ X = 2 \text{ mol} & 12 \times 10^{23} \text{ μόρια} \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 0,5\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ mol} & 22,4 \text{ L} \\ 2 \text{ mol} & X = 44,8 \text{ L} \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 0,5\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

ii) 57,5g διοξειδίου του αζώτου, NO_2 . (2,5μ)

$$Mr = ArN + (2xArO) = 14 + (2 \times 16) = 46 \quad 2 \times 0,5\mu$$

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ mol} & 46g \\ X = 1,25 \text{ mol} & 57,5g \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 1\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

$$\begin{array}{ll} 1 \text{ mol} & 22,4 \text{ L} \\ 1,25 \text{ mol} & X = 28 \text{ L} \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 0,5\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

(γ) Να υπολογίσετε τη μάζα ενός μορίου υδροχλωρίου, HCl . (2μ)

$$Mr = ArH + ArCl = 1 + 35,5 = 36,5 \quad 2 \times 0,25\mu$$

$$1 \text{ mol} = 36,5 \text{ g} \quad 0,5\mu$$

$$\begin{array}{ll} 36,5 \text{ g} & 6 \times 10^{23} \text{ μόρια} \\ X = 6,1 \times 10^{-23} \text{ g} & 1 \text{ μόριο} \end{array} \quad \text{Αναλογία: } 0,5\mu \text{ / Ορθή απάντηση: } 0,5\mu$$

ΜΕΡΟΣ Γ΄:

Να απαντήσετε την ερώτηση 8.

Η ορθή απάντηση βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες.

Ερώτηση 8

Α. Μίγμα γλυκόζης, $C_6H_{12}O_6$ και οξειδίου του χαλκού(II), CuO , θερμαίνεται σε δοκιμαστικό σωλήνα.

Το παραγόμενο μίγμα αερίων διαβιβάζεται αρχικά σε άνυδρο θειικό χαλκό, $CuSO_4$ και στη συνέχεια σε διάλυμα υδροξειδίου του ασβεστίου, $Ca(OH)_2$.

(α) Να γράψετε τη χημική αντίδραση που πραγματοποιείται στον δοκιμαστικό σωλήνα. (1,5μ)

$C_6H_{12}O_6 + CuO \xrightarrow{\theta} CO_2 + H_2O + Cu$ αντιδρώντα/προϊόντα 5x 0,25μ θ: 0,25μ
(β) i) Ποια χρωματική αλλαγή θα παρατηρηθεί στον άνυδρο θειικό χαλκό, $CuSO_4$; (1μ)

Από λευκό στερεό γίνεται γαλάζιο στερεό 2x 0,5μ

Για την απάντηση: αλλάζει χρώμα να δίνεται 0,25 μ

ii) Σε ποια ουσία οφείλεται η χρωματική αλλαγή του άνυδρου θειικού χαλκού; (0,5μ)

Στο νερό 0,5μ

(γ) i) Ποιο εμφανές αποτέλεσμα θα παρατηρηθεί στο διάλυμα του υδροξειδίου του ασβεστίου, $Ca(OH)_2$; (1μ)

Θολώνει 1μ

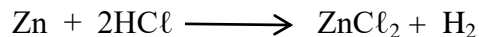
ii) Να γράψετε τη χημική αντίδραση που θα πραγματοποιηθεί στο διάλυμα του υδροξειδίου του ασβεστίου. (2μ)

$Ca(OH)_2 + CO_2 \longrightarrow CaCO_3 + H_2O$ αντιδρώντα/προϊόντα 4x 0,5μ

Β. Δίνεται η χημική εξίσωση:

(2μ)

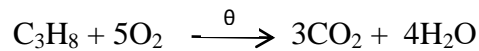

Να υπολογίσετε πόσα mol υδροχλωρικού οξέος, HCl θα αντιδράσουν με περίσσεια ψευδαργύρου, Zn για να παραχθούν 6,72 λίτρα υδρογόνου, H₂ (μετρημένα σε κανονικές συνθήκες -STP).

Αναλογίες: 2x 0.5μ / Ορθές απαντήσεις: 2x 0.5μ

Γ. Προπάνιο, C₃H₈ μάζας 8,8 g καίγεται σύμφωνα με τη χημική εξίσωση:

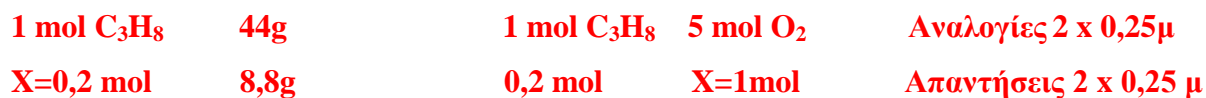

(α) Να υπολογίσετε:

i) Τον όγκο του οξυγόνου, O₂ που απαιτείται.

(1,75μ)

Mr C₃H₈ = 44 0,25μ

1 mol O₂ 22,4 L 0,5μ

ii) Τη μάζα του διοξειδίου του άνθρακα, CO₂ που παράγεται.

(1,25μ)

Mr CO₂ = 44 0,25μ

(β) Για την πιο πάνω καύση, να αναφέρετε ποιο θα είναι το χρώμα της φλόγας δίνοντας σύντομη εξήγηση.

(1μ)

Γαλάζια 0.25μ

Η καύση είναι τέλεια (0.5μ) γιατί τα προϊόντα είναι μόνο CO₂ και H₂O (0.25μ)

(Η γιατί στα προϊόντα δεν περιέχονται C και CO)

(Η γιατί υπάρχει επαρκής ποσότητα οξυγόνου)

Δ. Ένα αλκίνιο έχει σχετική μοριακή μάζα, Mr ίση με 82.

(α) Να προσδιορίσετε τον μοριακό τύπο του αλκινίου.

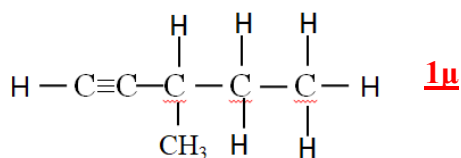
(2μ)

Γ.Μ.Τ: C_vH_{2v-2} 0,5μ

$$Mr = 82 \Rightarrow v \cdot 12 + (2v - 2) \cdot 1 = 82 \Rightarrow v = 6 \quad \underline{1\mu}$$

Γ.Μ.Τ αλκινίου: C_6H_{10} 0,5μ

(β) Να γράψετε τον συντακτικό τύπο του αλκινίου αν γνωρίζετε ότι έχει τον πολλαπλό δεσμό στη θέση ένα (1) και διακλάδωση με ένα άτομο άνθρακα στη θέση τρία (3). (1μ)

Αν δοθεί ο συμπυκνμένος συντακτικός τύπος να δοθεί 1μ

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Οι Εισηγητές

Ειρηναίος Κορομιάς

Λένα Κύζα Πογιατζή

Η Διευθύντρια

Δρ Μαρία Γεωργίου

